

Philip Coleman

Kettős írás. Magyar vonatkozások a kortárs ír költészetben¹

„Magadra ismersz?”

József Attila: *Elégia* (1933/1983, 339)

George Szirtes, angol–magyar költő a 2012 decemberében elhunyt Dennis O’Driscoll munkáiról írott méltatásában éles szemmel veszi észre, hogy a néhai ír költő ábrázolásai „Larkin egyszerű nyelvi stílusában adnak képet a külvárosi kisember életéről” (Szirtes 2012). Szirtes ugyanakkor kiemeli O’Driscoll szövegeiben megmutatkozó „[...] jólformált európai tudatosságot [„subtle European awariness”], amelyen keresztül Popa, Prévert és Pavese modern figurái Larkin öltözkéiben tűnnek fel. Olyan természetességgel jelennek meg, hogy alig vesszük észre őket” (Szirtes 2012). O’Driscoll költői és kritikai munkássága transznacionális vonatkozásai miatt figyelemreméltó, a Szirtes által említettek sorát pedig még számos európai íróval folyathatnánk, akikhez az ír költő szorosán kötődött. Mindenekelőtt olyan lengyel költőket említhetünk, mint Zbigniew, Herbert és Czesław Miłosz. Amit Szirtes „jólformált európai tudatosságnak” hív, tulajdonképpen kulcsmomentuma O’Driscoll munkájának: a kulturális és poétikai összefonódások e stratégiája elmélyültebb olvasatot igényel. Azzal, hogy költői programját Popa, Prévert, Pavese, Herbert, Miłosz és más hozzájuk hasonló szerzők viszonylatában állítja fel, O’Driscoll önnön ír költőidentitását is újrafogalmazza, ezzel pedig minket, olvasókat is arra készíti, hogy a szokványosan határokon gondolkodó poétikai kultúrák és hagyományok kereszttüzeiben újratervezzük azokat az utakat, amelyeken hozzá és másokhoz közelítünk.²

O’Driscoll nem az első olyan ír költő, aki az Írországon túli európai világot szerves részévé tette saját alkotói térképének. Mint többek között Matthew Campbell és Stephanie Schwerter rámutatnak, a kelet-európai és az orosz kontextus különösen gyakran játszott főszerepet több ír költő, így Seamus Heaney, Eiléan Ní Chuilleanáin, Paul Durcan, Tom Paulin, Sinead Morrissey és Justin Quinn munkásságának alakulásában is (Campbell, Matthew [ed.] 2003; Schwerter 2013).³ Sőt, Schwerter munkája arra mutat rá, hogy földrajzi és kulturális sajátosságok figyelembevétele egyaránt elengedhetetlen, ha az ír és az úgy nevezett kelet-európai költészet közötti összefonódásokat vizsgáljuk. „Európa ideája” (George Steiner kifejezése [Steiner 2004]) ugyanis sokrétűen és heterogén módon jelenik meg az Eurozóna és az Európai Unió politikai, gazdasági és törvényhozói rendszerének közösségi reprezentációjában. Ezért – szükítendő a megközelítést kereteit – esszémben néhány kortárs ír

¹ Az esszé eredeti megjelenése: Coleman, Philip 2014. *Writing Between: Hungarian Affinities in Contemporary Irish Poetry*. In Adian O’Malley – Eve Patten (eds.): *Ireland, West to East: Irish Cultural Connections with Central and Eastern Europe*. Peter Lang, Bern. 87–100. A szöveg eredeti címe Nemes Nagy Ágnes *Között* (angolul: *Between*) című versét is idézheti, illetve arra a párbeszédre is utalhat, ami a magyar és az ír költészet között zajlik. A magyar címválasztás az esszé témájára és közelítésmódjára reflektálva a „kettős identitás”, illetve a „kettős látás” kifejezésekkel játszik. Jelen fordítás a Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj támogatásával készülhetett el. (Branckeiz Anna)

² Dennis O’Driscoll *Troubled Thoughts, Majestic Dreams: Selected Prose Writings* (2001) című kötetének tartalomjegyzékéből világosan érezhető kritikai érdeklődésének transznacionális iránya, amit többek között az „Autobiographies” (*Önéletrajzok*), az „On Writing” (*Az írásról*), az „Irishry” (*Az ír*), a „US and UK” (*Az Egyesült Államok és az Egyesült Királyság*) és a „Europe (North and East)” (*Európa [észak és kelet]*) fejezetcímek is jeleznek is. Utóbbi két ciklus teszi ki a kötet nagy részét.

³ Az itt említett szerzők egy részének művei olvashatók magyarul is. Lásd pl. Kabdebó Tamás (vál., szerk., az utószót írta és a jegyzeteket kész.) 1988; Ní Chuilleanáin 2003; Heaney 2010; Heaney 20106 (*A ford.*).

és magyar költő kapcsolatának alakulását tárom fel. Kitérek Szirtes ír költőkkel és tudósokkal – Terence Brown-nal, Gerald Dawe-vel, Katie Donovan-nel és Bernard Kennelly-vel – folytatott beszélgetéseire, valamint vizsgálom O’Driscoll kapcsolatát a magyar költővel, Dsida Jenővel (1907–1938) is. Célom, hogy egy-egy szerző kiemelésével és konkrét szövegek elemzésén keresztül felkutassam és megmutassam a közvetlen kapcsolódásokat az ír és a magyar költészet között. A „kettős írás” gondolatát Hugh Maxton Nemes Nagy-fordításainak tekintetbevétele is alátámasztja: Nemes Nagy Ágnes (1922–1991) olyan magyar költő, aki Szirtes szerint „megkerülhetetlen” jelenléttel bír a 20. századi európai költők sorában (Szirtes 2004, 7). Az itt és a későbbiekben említett költők között szövődött szálak felfejtése fontos összefüggésekre irányítja a figyelmet, és ezzel aztán olyan párhuzamok is szemléltethetők az ír és a magyar költészet között, mint amilyen a 20. század első felében Szerb Antal (1901–1945) és W. B. Yeats munkáiban megmutatkozik.⁴

„Órád nyilván jó, jó, fűj nagy szele, / Messzi, titkos, sérthetlen Rózsa, te?” – írja Yeats *The Secret Rose (A titkos rózsza* [magyarul: 2000, 49, angolul: 1985, 77–78]⁵) című versének végén, amellyel egyrészt a Blake-i miszticizmust idézi meg a késő 19. századi költészet szívében, de amellyel egyúttal kifejezi a vágyat egy újfajta művészi mód és vízió iránt is. „Mikor fűjsz ki égi csillagokat, / Mint ha kovácsnál szikratűz apad?”⁶ – írja, hangot a költői alkotás természetére vonatkozó kérdésének. Ezzel Blake *The Tiger (A tigris* [magyarul: 1977, 58; angolul: 1905/2002, 73–74]) című versére utal („Milyen pöröly? mily vasak? / Mily kohóban forrt agyad?”⁷), ugyanakkor megelőlegezi Seamus Heaney *The Forge (A kovácsműhely* [magyarul: 2010, 30; angolul: 1988, 19]) című versét is. Mondhatni, Yeats kérdése intertextusként rezonál az anglofón költészettörténettel, egyúttal Szerb fontosságával kapcsolatban is felvet egy gondolatot, aki ugyanezt a kérdést idézi („Órád nyilván jó, jó [...]”) mottóként *A Pendragon-legendá* című regényében (magyarul: Szerb 1934, angolul: Szerb 2006 [csak a 2006-os angol nyelvű kiadásban szerepel a mottó – *a ford.*]), amely először 1934-ben jelent meg magyarul. Miként Bertha Csilla rámutat, az 1930-as években Szerb fontos szerepet játszott abban, hogy a magyar olvasók megismerjék Yeats költészetét, mindenekelőtt azzal, hogy *A világirodalom története* című 1941-es kötetében „egy terjedelmes, értő olvasatot közöl Yeatsról, a kelta alkony reprezentatív figurájáról” (Bertha 2006, 151). E munkában, folytatja Bertha, Szerb azért dicséri Yeats-et, mert „verseiben felújítja az ír néphit jelképeit” (Szerb 1941, 187). *A Pendragon-legendá* című regényében viszont Szerb a képzelet nagyobb szabadságával fedezheti fel ezeket a jelképeket és hiedelmeket, mint ahogyan azt tudományos munkájának keretei engedik. Szerb a regény tudós főhősén, Bátky János alakján keresztül szatirikusan mutatja be az igazságot hajszólo tudományt, és olyan fantáziaképet alkot a kultúra és a megismerés lehetőségeiről, amelyek magyar karakterét a modern európai detektívregény középpontjában helyezik el. A nyomozást ráadásul Yeats-i mottók nyitják és zárják – egészen a regény végén Yeats George Russell (*Æ* [Russel álneve – *a ford.*]) számára írt dedikációját olvashatjuk a *The Secret Rose* (1897) című

⁴ Az ír és magyar költészet találkozási pontjait feltáró komparatív esszében Coleman a magyar szerzők munkáit idézve az angol nyelven elérhető fordításokra hivatkozik. Meglátásom szerint ez bizonyos tekintetben hozzátartozik tanulmányának gondolatmenetéhez, valamint a magyar művek külföldi fogadtatásának kérdéséhez is, ezért a magyar és az angol nyelvű forrásokat egyaránt megadom, továbbá jelzem, ha a szerző által hivatkozott angol nyelvű kiadás esetleg eltér az eredetitől. Az angol nyelvű idézeteket a követhetőség kedvéért főszövegben magyar nyelven közlöm, lábjegyzetben a Coleman által idézett angol nyelvű szöveghelyeket is megadom (*A ford.*).

⁵ Tandori Dezső fordítása. Angolul: „Surely thine hour has come, thy great wind blows, / Far off, most secret, and inviolate Rose?”

⁶ Tandori Dezső fordítása. Angolul: „When shall the stars below about the sky, / Like the sparks blown out of a smithy, and die?”

⁷ Szabó Lőrinc fordítása. Angolul: „What the hammer? what the chain? / In what furnace was thy brain?”

kötetéből: „[...] Gyertya fénye sem óvhat minket a sötétségtől, és ki a sötétségbe néz, mindig lát ott valamit.”⁸ (Szerb 2006, 315 [ez szintén csak az angol nyelvű kiadásban található meg – a ford.]).

Yeats Russelhez címzett sorai visszhangoznak Heaney *The Forge (A kovácműhely)* című versének felütésében („Ez látszik csak: ajtó a sötétbe.”⁹) is. Esszémben ugyanakkor a referenciák és allúziók egy nagyobb visszhangkamráját járom be, amelyben tisztán hallhatók az ír és a magyar költészet összhangzatai is. Heaney állítása, miszerint a magyar versek alkotta „korpusz jelentős része nem eléggé ismert angolul” (Heaney 1997, 10–11) számos olyan ír költőn keresztül tesztelhető, akiknek a közép-európai nemzet nagy teret engedett poétikai kapcsolatok kiépítésére. Szerb és Yeats kapcsolatának elbeszélése nem az egyetlen módja, hogy megismerjük a magyar és az ír költészet találkozásának történetét – más talán Joyce *Ulysses*-ével és Leopold Bloom magyar őseinek felkutatásával (1922), vagy – még egy kicsit visszalépve időben – Arthur Griffith *The Resurrection of Hungary (Magyarország feltámadása, 1904)* című munkájának bemutatásával indítana. Netán Yeats *How Ferencz Rényi Kept Silent (Rényi Ferencz hallgatása, 1887)* című kötetbe nem sorolt politikai versével is lehetne kezdeni. A szövegek e széles skáláját elnézve mindenesetre jól látható, hogy a Magyarország és az Írország közötti kulturális cserék a 20. század középső évtizedeiben már javában zajlottak. Miként Bertha rámutat, Yeats központi szerepet játszott ebben a folyamatban, nemcsak mint költő, hanem mint drámaíró és mint irodalmár is, dacára annak, hogy a munkáit, ha egyáltalán játsszák „professzionális magyarországi színházak”, akkor is csak ritkán (Bertha 2006, 159).¹⁰

Yeats *The Fascination of What's Difficult (A megigéző nehézség)* című versében elátkozza darabjait, „melyeket ötvenféleképpen kell játszani”¹¹, ami magyarázhatja, miért hiányzik az érdeklődés Magyarországon műveinek színpadra állítása iránt. E „megigéző nehézséggel” ugyanakkor szembesülnek azok az ír (és akár más nem-magyar) költők is, akik a magyar költészetet annak eredeti formájában kísérlik meg befogadni. Ez összefüggésben van magával a magyar nyelv komplexitásával, amiről Nemes Nagy egy helyütt azt állítja: „A magyar nyelv elszigetelt. A magyar nyelv világirodalmi halál.” (Nemes Nagy 2010). Faludy György költő is jól megragadja ezt a gondolatot *Pokolbéli víg napjaim* című regényében:

„Fort Leonard Woodban a katonai kiképzőtáborban, a PX-ben egyszer verset írtam. Egyik bajtársam, bár nem állt mögöttem, megkérdezte, miért nem angol verseket írok? A PX nem a szokványos hodály volt, illetve a barakszerű hodály megvolt, de mögöttem parányi tisztáson ültem, ahol a fatöncök szolgáltak asztalnak – félkörben sűrű, áthatolhatatlan erdő. Azt mondtam bajtársamnak: ha ő azt a szót használja, hogy *wood*, erre a mélyzöld sűrűségre gondolt itt körülöttünk, egymásra hajló és szinte összeérő fákkal, bozóttal alattuk, erre az áthatolhatatlan rengetegre, melyen nem vezet ösvény, se csapás, ahol kígyók tanyáznak – erre a dzsungelszerűségre, melyet az amerikai úgy látogat, hogy a nagy útról kifordítja feléje autója orrát, és a benzint szagolja, vagy letelepszik ilyen kis tisztásokra, melyeket az erdőbe vágtak az út mentén, mint ez a PX. Ha viszont azt a szót ejtem ki, hogy erdő, akkor a budai hegyekre gondolok, a Börzsönyre, a Mátrára vagy a Bükkre, egymástól több méter távolságban növény fákra, melyek között kilátok az égre, ahol a fák között a mélyben ritkás fű nő, földieper és itt-ott egy galagonyabokor nyújtja vörös körmeit; erdőre, ahol sétálok, szaladgálok, virágot gyűjtök vagy leheveredem. Sorra vehetném az ilyen konkrét fogalmakat, és kiderülne, hogy az a szó, mely magyarul, angolul ugyanazt jelenti, lényegesen más képzeteket és képeket vált ki itt avagy ott. És mi lenne még, ha oly absztrakt fogalmakat próbálnék összehasonlítani a magyarban és az angolban, mint politikai párt, etika, életmód, illem, vallás vagy kötelesség?” (Faludy 2010)¹²

⁸ Saját fordítás. Angolul: „[...] No shining candelabra have prevented us from looking into the darkness, and when one looks into the darkness there is always something there.”

⁹ Imreh András fordítása. Angolul: „All I know is a door into the dark.”

¹⁰ Esszéjében Bertha feltárja Yeats olyan magyar szerzőkre, mint például Szabó Lőrinc (1900–1957), és ami még fontosabb: Ady Endrére (1877–1919) gyakorolt hatását is. Amellett érvel, hogy Ady az a magyar költő, akinek költészete mindenki másénál inkább „erősebb rokonságot mutat Yeats-ével” (Bertha 2006, 155).

¹¹ Saját fordítás. Angolul: „[My] curse on plays / That have to be set up in fifty ways.”

¹² Angolul Kathleen Szasz fordításában: „At Fort Leonardwood, a military camp in the middle of a forest in

Azt mondhatnánk, hogy a problémákkal, amelyeket itt Faludy érint, minden író szembenéz, aki más nyelv iránt is elkötelezett, mint a sajátja, ugyanakkor a magyar nyelv – finnugor gyökerei miatt – rendkívüli esetnek számít. Ez az egyik oka annak, hogy az ír és a magyar irodalom között szövődött kapcsolatok különösen figyelemreméltók, hovatovább, tiszteletet érdemelnek. Miként Hugh Maxton rámutat, úgy tűnik, a magyar nyelv megkívánja, hogy független fordítók együttműködjenek, mivel vannak olyan problémák – például a gender-specifikus névmások hiánya [az angollal szembe – a ford.] –, amelyek komoly nehézségeket jelentenek egy nem-anyanyelvi beszélő számára (Maxton 1988, 79).

Az ír költők közül Maxton kötődik a legtöbb szálon a magyar kultúrához, ha az utóbbi évtizedeket tekintjük, és a Nemes Nagy-versek Maxton-féle változatai is kivételesen nagy elismerésnek örvendenek. Szirtes például felbecsülhetetlen értékűnek találta őket, amikor ennek a legnehezebben megragadható 20. századi kötő fordítására tett kísérletet (Szirtes 2004, 11). A *Between: Selected Poems of Ágnes Nemes Nagy* (Között: Nemes Nagy Ágnes válogatott versei, 2011) című 1988-as gyűjteményes kötetet Dublinban az írországi Dedalus Press, Budapesten a magyar Corvina Kiadó Budapesten egyidőben publikálta. Az első megjelenésekor ez volt a legterjedelmesebb angol nyelvű gyűjtemény Nemes Nagy munkáiból, amely a költő előző négy évtizedben írt szövegeit rendezte egybe. Maxton Nemes Nagy-variációi első közelítésben fordítások, hovatovább, „kollaborációs fordítások”¹³, érdekes lehet ugyanakkor Maxton irodalomkritikai munkásságának egy másik közéleti megjelenése, a tudós W.J. McCormack személye felől olvasni e szövegeket. McCormack *Poetry and Modern Hungary* (Költészet és a modern Magyarország) című esszéje, amely először 1983-ban, a *The Crane Bag* című folyóiratban jelent meg, értékes áttekintése a 20. századi magyar költészet történetének, egyúttal azért is érdekes, mert megmutatja McCormack/Maxton két különböző írói szubjektumát: McCormack tényeket és tudományos jegyzeteket ír, míg a versfordítások nagyrésztét Hugh Maxton jegyzi (McCormack 1983, 34–43). A Maxton költészete és McCormack tudományos munkássága közötti kapcsolat (ez a téma persze megérne egy hosszabb lélegzetvételi tanulmányt is) hasonló én-kettőzést [self-division] idéz, mint amit Szerb megvalósított *A Pendragon-legendában*, hogy felvehesse alteregójának, Bátkynak a maszkját. Annak érdekében, hogy a tudós McCormack elmélyült ismereteket szerezhessen a magyar költészet természetéről, Maxtonná, a költővé kellett válnia, akinek jelenléte áthatja a látszólag nagyon gondosan megformált tudományos esszét. Miközben a részek és alrészek számozása kezdettől fogva szakmai alaposítást jelez, úgy tűnik, hogy az esszét voltaképpen Maxton, nem pedig McCormack indítja:

„1.1 Budapestre először decemberben, repülővel, egy Malev-úttal [sic!] utaztam a Heathrow-ról. A magyar főváros felett a pilóta nem a megszokott módon, gyöngéd, fokozatos lépésekben kezdett ereszkedni egy meghatározott repülési útvonal mentén: ehelyett feszításválsághoz mérten 45 fokos szögbe döntötte a gépet, e tengelyen engedte süllyedni, majd néhány ezer méter után ugyanezt tette az ellenkező irányból. Ennek eredményeképpen homályos, mégis látványos kilátás tárult elém a repülő ablakán át... vasúti sínpárok, rendezőpályaudvarok, vonatok és villamosok vastömege, ... a hóban csak kontúrjai rajzolódtak a látképnek...

Missouri, one of my buddies had stopped behind me when I was busy writing a poem in a PX, and had asked me why I wasn't writing it in English. I had explained to him that when I pronounced the word *wood*, it meant to him the surrounding dense, dark-green forest of strangely-shaped, intertwining trees, a jungly undergrowth full of jiggers, an unfathomable, frightening darkness; when, on the other hand, I pronounced the Hungarian word for wood, *erdő*, I saw the thinly scattered, slender young trees of the Matra Mountains, with fragments of blue sky between their branches and wild strawberry plants and tussocks of grass at their feet. Even concrete words meant different things to us, not to mention abstractions such as *political party, ethics, way of life, religion or duty.*” (Faludy 2010, 212)

¹³ Maxton *The Poetry of Ágnes Nemes Nagy: A Commentary* (Nemes Nagy Ágnes költészete: Egy megjegyzés) című esszéjében leírja annak a „kollaborációs fordításnak” a folyamatát, amely során megszülettek Nemes Nagy-variációi (Maxton 1988, 79–91).

mint szemcsés újságfotó... mintha... az 1956-os sajtó kelt volna életre: siető alakok, súlyos tankok, emitt hősök, amott gazemberek ... *déjà vu*” (McCormack 1983, 34).¹⁴

Ha ez egy tudományos esszé – márpedig az – akkor a költőnek ez a leírása a várossal és az a kultúrával való első találkozásáról szerzett benyomásáról utat enged a művész elméjének: Maxton épp annyira meg akarja írni ezeket a pillanatokot, mint McCormack. Az aprólékos megfigyelések, a városi táj finoman megválasztott, koncentrált képei, az ellipszisek – mindezek a költőt mutatják munka közben, a költőt, aki még ugyanennek az évtizednek a végén folytatná saját Nemes Nagy-variációinak közlését (McCormack először 1981-ben látogatott Magyarországra). McCormack aztán ugyanilyen módon figyelmezteti olvasóit (a 2.1-es pontban), miszerint: „[...] bármilyen magyar kultúráról írott bemutatás első tételének figyelmeztetnie kell – nem ismered, sőt, nem is tudod, hogy nem ismered, és még azt sem tudod, amit tudsz róla.” A *Költészet és a modern Magyarország* olyan szöveg, amely a poétikai és kritikai beszédmódok között mozog, egy textuális zóna, ahol mindaz, amit tudunk egy radikális nyelvi és ideológiai újrafogalmazás tárgya. McCormack szerint az olyan, talán a nem-magyar olvasók számára is ismerős zeneszerzők, mint Bartók vagy Kodály neveit is meg kellene fordítani (lásd: Béla Bartók helyett Bartók Béla): „[...] a magyar hagyományok egyedülálló szabályai szerint [...] Ismerőségük elrejteti előlünk annak a magyar életnek sokoldalúságát, amit *talán* ismerünk: egy pompás és drága felszín, mélységek nélkül” (McCormack 1983, 34).

Ezek után különösen jelentésszerű, hogy az első dolog, amin megakad a költő szeme, ahogy megközelíti Budapestet a levegőből a „vasúti sínparók, rendezőpályaudvarok, vonatok és villamosok vastömege”. Ez azért fontos, mert eszünkbe juttathatja milyen szörnyűségekre használták a vonatokat, a vasútállomásokat és a vasúti hálózatokat a II. világháború idején; a fasiszták erőszakosságát, amivel szemben különösen Nemes Nagy lépett fel aktívan a magyar ellenállásban; és felidézheti [Nemes Nagy] modern elődjét, József Attilát is, aki vonat alá ugorva vetett véget az életének.¹⁵ E részletek bármelyik magyar költő számára jelenvalók, aki vonat-képpel foglalkozik. Ezért is érdemes figyelemre mind McCormack/Maxton közvetlen benyomása a városkép a szegletéről, mind pedig a párhuzam Nemes Nagy *Egy pályaudvar átalakítása* című prózaversével mint olyan szöveggel, amelyben a magyar költő munkájának avantgárd impulzusai olyasvalamivel vegyülnek, amit [Maxton] „elhaló klasszicizmusnak” („fugitive classicism”, Maxton 1988, 90) hív. Maxton – mivel itt, a *Között* című kötetben költőként szólal meg – úgy ír Nemes Nagyról, hogy a történelem felelősségét és a művészet igényét is elismeri, ugyanakkor amellel érvel, hogy „a »közöttség« sávja marad meghatározó” (uo., 90). A Maxton-féle kép szerint Nemes Nagy „klasszicista és avantgárd egyszerre [...] nagyfokú érzékenység és értelem korabeli modernje” (uo., 91), de e dialektikus állítások legfőbb viszonyítási pontjai továbbra is a magyar főváros vasútállomásai lesznek, „mennyei lajtorjáj[ikkal] a vízszintes végtelenbe”:

¹⁴ Saját fordítás. Angolul „1.1 The first time I travelled to Budapest was in December, by way of Malev [sic!] flight from Heathrow. Above the Hungarian capital, the pilot did not begin the familiar descent by means of gentle steps downwards along a graduated flight path: instead he tilted the plane at a 45 degree angle on the wingspan and let it drop along that axis, reversing the procedure after a few thousand feet. The result was a stained, spectacular view through my porthole... the railway lines, shunting yards, the metal congestion of trains or trams, ... in snow the scene was present only in outline... like grainy newsprint photographs... like... a resurrection of 1956 journalism, scurrying figures, ponderous tanks, heroes somewhere, villains somewhere... *déjà vu*.”

¹⁵ Esszéjében McCormack úgy jellemzi József Attilát, mint aki [Ady Endre után – a ford.] nemcsak alapvetően fontos („essential”), de *megkerülhetetlen* („*necessary*”) magyar költő (McCormack 1983, 36; kiemelés az eredetiben).

„Te emlékszel még, ugye, a mozdonyforgató dombra? Terméskő-ellipszisben végződött akkor a pályaudvar, az ellipszis fejében ott volt az acéldob. A mozdony ráállt és megfordult vele, mint egy táncoló elefánt. Még ott a régi, sárga állomásépület, avult, de működő nosztalgiákkal. A gőzbodor mögötti lámpák, esőben a hajnal. És a sínek meg a talpfák éjszaka (ezt fentről nézd, a hídról), ezek a derengő, mennyei lajtorják a vízszintes végtelenbe” (Nemes Nagy Ágnes: *Egy pályaudvar átalakítása* [2003, 121–122]).¹⁶

Nemes Nagy invitálása – és mint fordítójáé, most egyúttal Maxtoné is – annak a világnak az észlelése, amely – ahogy ismerjük, közel a történelem végéhez – konfliktusban áll fizikai valójával. (Jegyezzük meg újra, hogy a *Között* 1988-ban jelent meg, egy évvel azelőtt, hogy Magyarország elkezdte lebontani a határokat, amelyek elválasztották Ausztriától, és a vasfüggöny is elkezdett lehullani.) Nehéz elhinni, hogy McCormack, egy ír kritikus, aki először a magyar PEN Club vendégeként látogatott Budapestre, 1981-ben nem ismerte Nemes Nagy versét, amikor lenézett Budapest állomásépületeire a levegőből. Nemes Nagy versének „terméskő-ellipszise” mintha McCormack prózai leírásának fizikai textúráját is jellemezné. Emellett az az „intellektuális szenvedélyesség”, amelyet McCormack szerint Nemes Nagy munkájának esszenciája, saját tudományos és poétikai törekvéseinek meghatározó vonása is lehet, nem is szólva magyar kultúra iránti elköteleződéséről (Maxton 1988, 79).

Ezért aztán a *Között* olvasásakor egy olyan ír szerzővel találkozhatunk, aki közel áll a magyar irodalomhoz és történelemhez: miközben Nemes Nagy központi témája, Maxton/McCormack mindenkor figyelmes a tágabb irodalmi és kulturális fejleményekre és vonatkozásokra is. Ha egy másik oldalról közelítünk az ír-magyar kulturális cserekereskedelemhez, George Szirtes évtizedes kapcsolata az ír irodalmi kultúrával, különösen *An English Apocalypse* (*Az angol apokalipszis*, 2001) című ciklusa ugyancsak figyelemreméltó. A már idézett O’Driscoll költői tehetségéről írott méltatásán túlmenően, Szirtes neki ajánlotta *Az angol apokalipszist* is. E mű Szirtes az ír irodalmi kultúra iránti összetartozás-érzésének fontos megnyilatkozásaként is olvasható, amit támogat, hogy az egyes részeket („Pastorals” [*Lelkipásztorok*], „Yorkshire Bitter” [*Yorkshire-i keserű*], „The Pickets” [*Különítmények*], „Entertainments” [*Mulatságok*] and „The Apocalypses” [*Apokalipszisek*]) külön-külön is ír költőknek és tudósoknak ajánlja. 2000-ben Szirtes volt az első, aki nemzetközi írói ösztöndíjjal került a dublini Trinity College-ba, ezért okkal feltételezhető, hogy e ciklust ez idő alatt írta. Első pillantásra úgy tűnik, *Az angol apokalipszis* mindenekelőtt igazán Angliára és az angolságra fókuszál: mottóként egy késő középkori skót költő, William Dunbar (kb. 1460–1513) Londont méltató versének két sora szolgál („Örvendj, ó, városom, Troia nova – kit Új Trójának hívtak hajdanán” [Dunbar 1960, 103].¹⁷), egyúttal folyton angol helynevekbe (mint pl. Ollerton, Bidworth, Orgreave) ütközünk (Szirtes 2008, 349:362). Az angol irodalom Trinity College-i tudósainak és professzorainak szóló ajánlások bizonyos tekintetben összhangban vannak az angol fókusszal, annak ellenére is, hogy közülük egyikük sem angol. Olyan, mintha a Dublinban töltött ideje megadta volna Szirtesnek a lehetőséget, hogy újra gondolja saját identitását (1948-ban Budapesten született, de 1956-ban menekülteként Angliába került, és Londonban nőtt fel), és az angol-ír irodalom tudósaival, mint többek között Terence Brown-nal, Gerald Dawe-vel és Brendan Kennelly-vel folytatott diskurzusai vélhetőleg némi szerepet játszottak ennek a folyamatnak az előmozdításában.

¹⁶ Angolul Hugh Maxton fordításában: „You still remember, don’t you, the railway turntable? At that time the station ended in a rubble ellipsis, and at the head of the ellipsis was a steel drum. The engine stood on it and turned with it like a dancing elephant. The old yellow station is still there with its outdated and operative nostalgias. The lamps behind the curling steam, dawn in the rain. And the rails and the sleepers at night (consider them from overhead from the bridge) hovering, celestial ladders in a horizontal infinity” (Nemes Nagy 1988, 62).

¹⁷ Végh György fordítása. Angolul: „Gladdith anon, thou lusty Troy Novaunt, / Citie that some tyme cleped was New »Troy«” (Coleman Szirtes kötetéből idézi ezt a szöveghelyet. – *A ford.*)

Lényegesek az ajánlások, de annak kérdését, mit és hogyan jelentenek, alig tárgyalják. Tekintetbevételük segít megérteni az ír kontextus fontosságát *Az angol apokalipszis* kompozícióban egy ír–magyar kapcsolatokkal áthatott intellektuális és kulturális milióban.¹⁸ Ez adta meg a lehetőséget Szirtesnek, hogy felülvizsgálja saját „angolságának” kettős természetét. Ez az a helyzet ugyanis, amelyben Szirtes nemcsak úgy látja magát, mint angol költőt, hanem mint „angol költőt magyar gyökerekkel, vagy, még pontosabban megkeresztelt, egyre mélyebben keresztény [...] angol költőt magyar-zsidó gyökerekkel” (Szirtes 2008, 18).

Szirtes *Az angol apokalipszis*-ben Dennis O’Driscoll-nak címzett ajánlása egy másik kapcsolatot – sőt, vonzalmat – is megalapoz az ír és magyar (vagy angol–magyar) kultúra között, amire érdemes még kitérni. O’Driscoll *A Station (after Jenő Dsida) – Állomás (Dsida Jenő után)* – című verse (O’Driscoll 2004, 151)¹⁹ a *Weather Permitting (Ha az idő engedi, 1999)* című kötetéből számtalan tanulsággal szolgálhat egy képlékeny és szándékosan nyitva hagyott következtetés megfogalmazásához. A cím rögtön Nemes Nagy vasútállomását juttathatja eszünkbe, az ehhez társuló minden asszociációval együtt, továbbá Szirtes egy korai költeményét is felidézheti. Az 1986-os *The Photographer in Winter (Fotográfus télen)* című gyűjteményes kötet *Trains (Vonatok)* ciklusának *Level Crossing (Vasúti kereszteződés)* című versében Szirtes (2008, 128) a vasúti kereszteződés „szakadatlan” nyüzsgését írja le:

„Hallhatóvá lesz a mintázat:
hallod a hangok történelmét, szakadatlan,
mint forgalom, rejtetten elmés
gépezet, mi átalakítja napjaid
unalmasan sablonos locsogását.”

O’Driscoll kivételesen eredeti megfigyelése arról, amit Seamus Heaney „az ingázó életének, a bürokrata taposómalmának, a feltörekvő osztály hivalkodásának, az üzleti konferenciák és vezetői értekezletek világának” nevezett (Heaney 2003) is az a világ, amivel itt Szirtes azonosul – az „unalmasan sablonos locsogás” világa, amit a külvárosi ingázó életet élők naponta megtapasztalnak. Pontosan ez a világ, amit O’Driscoll az *Állomás*-ban a modern magyar költő, Dsida versének lencséjén keresztül elképzeli.

Az odavetett *after [Jenő Dsida]* ellenére az alcímbe az *Állomás* pontosan olyan messze kerül Magyarországtól, amilyen messze Dsida áll O’Driscoll Naas-ától.²⁰ A *Nagycsütörtök* című vers (angolra George Gömöri és Clive Wilmer fordította *Maundy Thursday* címmel [magyarul: Dsida 1944, 34; angolul: Dsida 1997, 124–125]) magyar eredetijében olvasható nevek – Péter, János, Jakab, Máté – *Peter, James, John és Matthew* lesznek, megőrizve Dsida szövegének egyértelmű keresztényi referenciáit. O’Driscoll az *Állomás*-ban (magyarul: O’Driscoll 2017, 69; angolul: O’Driscoll 2004, 151) ezt a kontextust olyan kifejezésekkel alkotja meg, mint: „[h]allgatom démonaim jóslatát, még milyen / kereszt vár rám” és: „[ú]jrakezdem a [...] virrasztó sétát a peronon”.²¹ O’Driscoll nyolc tercettbe rendezett verse három sorral hosszabb, mint Dsida tömb-kompozíciója, maga a formaválasztás ugyanakkor arra utal, hogy az ír költő olvasatában a magyar szöveg dantei közjáték – szekularizált változata Krisztus szenvedéstörténetének, ami a kertből (az Olajfák hegyéről [*a ford.*]) a vasútállomás terébe kerül át. Ez a gesztus bizonyos tekintetben lefegyverzően patetikus, egyúttal az az iránti vágyat is színre viszi, hogy egy pillanatra egyidejűleg érvényesüljön

¹⁸ Az angol–ír kapcsolatok kérdésköre vélhetőleg a 2000-es évek első hónapjaiban volt különösen aktuális, abból következően, hogy a British-Irish Council (BIC) ez előző év decemberében alakult.

¹⁹ Minden itt következő utalás a versre ebből a kiadásból.

²⁰ O’Driscoll Naas-ban élt (Co. Kildare [írországi város, illetve megye – *a ford.*]), de Dublin városában dolgozott.

²¹ Gömöri György fordítása. Angolul: „I listen my inner demons prophecy what cruxes / lie in wait” és „I resume my platform vigil”.

szekuláris és spirituális a „véggépp elhalasztott” isteni bizonyosságban, ahogy O’Driscoll versében áll:

„Újrakezdem a nyugtalan virrasztó sétát a peronon, a félelem
homlokomról belecsurran a jelzőlámpa könyörtelen pirosába.

S akkor, mintha csak vágányt váltanék, imádkozni kezdek,
hogy sose érjen ide vonatom, hogy utamat véggépp elhalasszam,
hogy lekésve minden csatlakozást, múltjék el tőlem ez a pohár.”²²

Az erőteljes bibliai allúziók, különösen az utolsó sorban (utalások a következő szöveghelyekre: Lukács 22:42 és Máté 26:39) hűek Dsida eredetijének szellemiségéhez, de valójában nem jelennek meg a *Nagycsütörtökben*, amely a következő képpel zárul: „Kövércsöppek indultak homlokomról s végigcsurogtak gyűrött arcomon” (Dsida).²³ E sorokban ugyanakkor O’Driscoll verse a „vágány váltás” élményét viszi színre, ami mindjárt a verscsinálás módjára is reflektál – a Dsida eredetijéhez hozzáadott sorokra és képekre – és a költő saját megromlására is, amit néhány sorral korábban fogalmaz meg: „[...] az ámulás / gondolata fejemben. Ki-kihagyva kering a vér ereimben.”²⁴

O’Driscoll verse a halandóságra irányuló metsző figyelemével egyfelől Larkin előtt tisztelg – és természetesen Larkin nagy vonat-verse, a *The Whitsun Weddings (Pünkösdi esküvők)* is valahol ott áll a háttérben –; másfelől Dsida felé is törleszt, akihez világosan, egyszersmind sokoldalúan kapcsolódik. O’Driscoll az *Állomásban* olyan kereszt-kulturális és intertextuális kötelékeket teremt, amelyek cáfolják Dsida versének felütését („Nem volt csatlakozás [...]”), azzal, hogy a költészettel túllép a valóságon, a „kapcsoló-hibák” okozta bosszúságon és a vasúti bemondó „zavaros” magyarázatain.²⁵ Ebből a szempontból O’Driscoll verse olyan ön-reflexív szöveggé válhat, amely megmutatja, hogyan néz szembe a költészet az egzisztenciális szorongással, az elhagyatottság és a magányosság érzésével, ami visszatér, mint „vacsora íze a számban”, és amit az *Állomás* beszélője „a peron hosszát tapos[va]” is megtapasztal, ahogy halad „a sötétség hullámveréséig, mintha egy pallón jár[na]”.²⁶ Az *Állomás* egy külvárosi vasútállomás hétköznapi terétől egészen az idő pereméig és az érzi kiig kalauzol bennünket, s Dsidától ihletve szerteágazó utaláshálókat épít ki a magyar eredeti köré abból, hogy „nem volt csatlakozás.” Azzal, hogy magába néz – hogy rákényszeríti magát arra,

²² Gömöri György fordítása. Angolul:

„Restless, I resume my platform vigil, fear streaming down
my forehead in the signal light’s unyielding red.
Then, like switching tracks, I start to pray that my train
might never arrive, that my journey be indefinitely delayed,
forward connections missed, that my cup might pass from me.”

²³ Az eredeti esszében Coleman itt természetesen Gömöri és Wilmer már hivatkozott fordítására hivatkozik: „[t]hick beads of cold sweat [...] on my brow / [...] stream[ing] down over my crumpled face” (*A ford.*).

²⁴ Gömöri fordítása. Angolul: „[...] thoughts / of betrayal in my mind. The blood is faltering in my veins.”

²⁵ Coleman itt O’Driscoll versének szövegével játszva érvel (*A ford.*). Az idézett szöveghely angolul: „An official announcement crackling like deep-fried fat / that our branch-line train would be three hours delayed. / A garbled explanation, some reference to points failure.” És magyarul (Gömöri fordításában): „A vasúti bemondó hangja túl forró zsírként serceg: / bejelenti, hogy helyi vonatunk három órát késik. / Zavaros magyarázat, utalás kapcsolótábla-bajokra.”

²⁶ Coleman itt is O’Driscoll versének szövegével játszva érvel (*A ford.*). Az idézett szöveghelyek angolul: „abandoning me to loneliness again, a pattern / repeating like the taste of supper in my mouth”; illetve: „I stamp feet on the platform’s pier, / venturing to the edge of choppy dark, like a man walking a plank”. És magyarul (Gömöri fordításában): „átadva engem megint a magánynak, / ami visszatér, mint a vacsora íze a számban”; illetve: “[...] a peron hosszát taposom a sötétség hullámveréséig, mintha egy pallón járnék.”

hogy magába nézzen – O’Driscoll számot vet mindazzal, ami félelemmel tölti el, ugyanakkor versében valamiféleképpen ráeszmél önmagára is – ha nem az egész világra –, amit egy magyar költő 1933-ban írt versének köszönhet.²⁷

Szerb, Yeats; Szirtes, O’Driscoll; Maxton/McCormack, Nemes Nagy; Disda, O’Driscoll. A kapcsolatok e széles skáláján keresztül belátható az ír és magyar irodalmi kultúra közötti összefüggések egy szeglete, amely a 20. századon keresztül a kortárs jelenig terjed. Bármelyik páros megérdemelne egy hosszabb tanulmányt is, de az azért így is világos, hogy e költők minden esetben az önmegértés és az esztétikai alkotás új területére tévedtek a kelettel és nyugattal szemben érzett elköteleződésük által. Hugh Maxton írja egy kommentárjában, hogy „kevésbé kirívóan ugyan, mint Yeats hasonló munkáit, de Én és Művészet párbeszéde alapvetően formálja [Nemes Nagy] műveit” (Maxton 1988, 90). Mindegyik itt említett költőben, és a köztük alakuló kapcsolatok során is hasonló párbeszédnek zajlanak. A tudásnak ez a formája végül olyan mélységekig vezet, ahol megláthatom magamat a másokban. Miként József Attila írja komor felismeréseket megfogalmazó versében, amit O’Driscoll *Állomásának* elmélkedései húznak alá:

„Magadra ismersz? Itt a lelkek
egy megszerkesztett, szép, szilárd jövőt
oly üresen várnak, mint ahogy a telkek
köröskörül mélán és komorlón
álmodoznak gyors zsbongást szövő
magas házakról”
(*Elégia* [1933/1983, 339–341]).²⁸

Branczeiz Anna fordítása

Irodalom

- Bertha, Csilla 2006. „The Hungarian of the West”: Yeats’s Reception in Hungary. In: Klaus Peter Jochum (ed.): *The Reception of W. B. Yeats in Europe*. Continuum, London. 150–161.
- Campbell, Matthew (ed.) 2003. *The Cambridge Companion to Contemporary Irish Poetry*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Heaney, Seamus 1997. International Books of the Year. *Times Literary Supplement* 1997. december 5. 10–11.
- Heaney, Seamus 2013. My Hero: Dennis O’Driscoll. *The Guardian*, 2013. január 3. <https://www.theguardian.com/books/2013/jan/03/dennis-o-driscoll-seamus-heaney>
- Maxton, Hugh 1988. The Poetry of Ágnes Nemes Nagy. In: *Between: Selected Poems of Ágnes Nemes Nagy* (Transl. Hugh Maxton). Corvina Kiadó, Budapest – Dedalus Press, Dublin. 79–91.
- McCormack, W. J. 1983. Poetry and Modern Hungary. *The Crane Bag* 1983/1: 34–43.
- Nemes Nagy Ágnes 2010. A magyar nyelv dicsérete. In: *Szó és szótlanág*. Petőfi Irodalmi Múzeum, Digitális Irodalmi Akadémia. https://reader.dia.hu/document/Nemes_Nagy_Agnes-Szo_es_szotlanag-96
- O’Driscoll, Dennis 2001. *Troubled Thoughts, Majestic Dreams: Selected Prose Writings*. The Gallery Press, Oldcastle.
- Steiner, George 2004. *The Idea of Europe*. Nexus Instituut, Tilburg.

²⁷ O’Driscoll Magyarországgal kapcsolatos elmélyült ismereteiről tesz tanúbizonyságot *Modern Hungarian Poetry: The Colonnade of Teeth (Modern magyar költészet: A fogak tornáca)* című esszéje is, amely *Troubled Thoughts: Majestic Dreams (Nyugtalan gondolatok: Fenséges álmok)* című kötetében jelent meg (2001, 338–341).

²⁸ Angolul Michael Castro és Gábor G. Gyukics fordításában (2006, 60–61):
„Can you recognize yourself?
Here the souls

petulantly wait for beautifully designed, solid future
just as emptily as the melancholy, gloomy lots
everywhere dreaming
of nimble, noise weaving
tall houses.”

- Szerb Antal 1941. *A világirodalom története II.* Révai Kiadó, Budapest.
- Szirtes, George 2004. Introduction. In: Ágnes Nemes Nagy: *The Night of Akhenaton: Selected Poems* (Transl. George Szirtes). 7.
- Szirtes, George 2012. In Memory of Dennis O’Driscoll. <http://georgeszirtes.blogspot.com/2012/12/in-memory-of-dennis-odriscoll-1.html>

Szépirodalmi források

- Blake, William 1905/2002. The Tiger. In: *Collected Poems*. Routledge Classics, London. 73–74.
- Blake, William 1977. A tigris (Ford. Szabó Lőrinc). In: *William Blake versei*. Európa Kiadó, Budapest. 58.
- Dsida Jenő 1944. Nagycsütörtök. In: *Válogatott versek*. Révai Kiadó, Budapest. 34.
- Dsida, Jenő 1997. Maundy Thursday (Transl. George Gömöri – Clive Wilmer). In: Péter Dávidházi – Gyöző Ferencz – László Kúnos – Szabolcs Várady – George Steiner (eds.): *The Lost Rider: A Bilingual Anthology (The Corvian Book of Hungarian Verse)*. Corvina Books, Budapest. 324–325.
- Dunbar, William 1960. *London város tiszteletére* (Ford. Végh György). In: András T. László – Kormos István – Vajda Miklós (szerk.): *Angol költők antológiája*. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest. 103–105.
- Faludy György 2010. *Pokolbéli vígnapjaim*. Petőfi Irodalmi Múzeum, Digitális Irodalmi Akadémia. https://reader.dia.hu/document/Faludy_Gyorgy-Pokolbeli_vig_napjaim-683
- Faludy, György 2010. *My Happy Days in Hell* (Transl. Kathleen Szasz). Penguin Classics, London.
- Heaney, Seamus 1969/1988. The Forge. In: *Door into the Dark*. Faber and Faber, London. 19.
- Heaney, Seamus 2010. A kovácsműhely (Ford. Imreh András). In: Gerevich András – Imreh András – Mesterházi Mónika (szerk.): *Hűlt hely*. Pozsony, Kalligram Kiadó, 30.
- Heaney 2016. *Élőlánc* (Ford. Ferencz Gyöző, Gerevich András, Imreh András, Mesterházi Mónika, Szilágyi Mihály). FISZ, Budapest – Jelenkor, Pécs.
- József Attila 1983. Elégia. In: Stoll Béla (szerk.): *József Attila minden verse és versfordítása*. Szépirodalmi Kiadó, Budapest. 339–340.
- József, Attila 2006. Elegy (Transl. Michael Castro és Gábor Gyukics). In: *A Transparent Lion*. Green Integer, København – Los Angeles. 60–61.
- Kabdebó Tamás (vál., szerk., az utószót írta és a jegyzeteket kész.) 1988. *Törtélmok: Ír költők antológiája*. Kozmosz, Budapest.
- Nemes Nagy, Ágnes 1988. The Transformation of a Railway Station. In: *Between: Selected Poems of Ágnes Nemes Nagy* (Transl. Hugh Maxton). Corvina Kiadó, Budapest – Dedalus Press, Dublin. 62.
- Nemes Nagy 2003. Egy pályaudvar átalakítása. In: Ferencz Gyöző (szerk.): *Nemes Nagy Ágnes összegyűjtött versei*. Osiris, Budapest. 120–122.
- Ní Chuilleanáin 2003. *Harminc vers* (Ford. és szerk. Kabdebó Tamás, Gömöri György és Határ Gyöző közreműködésével). Serdián, Budapest.
- O’Driscoll, Dennis 2004. A Station. In: *New and Selected Poems*. Anvill Press Poetry, London. 151.
- O’Driscoll, Dennis 2017. Állomás (Ford. Gömöri György). In: Kabán Annamária – Mózes Huba (szerk.): *Egész világhoz lángbeszédül: A 110 éve született Dsida Jenő emlékéét idéző miskolci tudományos konferencia előadásai*. Bíbor Kiadó, Miskolc. 69. <http://regi.magvarszak.uni-miskolc.hu/kiadvanyok/kaban-mozes2017.pdf>
- Szerb Antal 1934. *A Pendragon-legenda*. Franklin-Társulat, Budapest.
- Szerb, Antal 2006. *The Pendragon Legend* (Transl. Len Rix). Pushkin Press, London.
- Szirtes, George 2008. *New & Collected Poems*. Bloodaxe Books, Tarsset.
- Yeats, William Butler 1985. The Secret Rose. In: *Collected Poems*. Picador, London. 77–78.
- Yeats, William Butler 2000. A titkos Rózsa (Ford. Tandori Dezső). In: Ferencz Gyöző (vál., szerk. és a jegyzeteket összeáll.), *William Butler Yeats versei*. Európa Kiadó, Budapest. 49.

Coleman, Philip

Writing Between: Hungarian Affinities in Contemporary Irish Poetry

There are some significant contemporary Irish poets, such as W. B. Yeats, Dennis O’Driscoll and Hugh Maxton/McCormack, who have been in engagement with Hungarian poets and writers, for instance, Antal Szerb, Jenő Dsida and Ágnes Nemes Nagy, as well as George Szirtes. The question of how cultural and poetic exchanges between Irish and Hungarian writers have developed throughout the twentieth century is in the heart of this essay. Its aim is to reveal some of these relations by analyzing specific works of authors mentioned here. The originally English essay was translated by Anna Branczeiz.